

Коопсуздукту камсыз кылуу үчүн колдонуучунун маалыматы

Аркылуу операцияларды жүргүзүү процессинде коопсуздукту камсыз кылуу алыстан / аралыктан тейлөө жана маалыматтарды коргоо:

1. Колдонуучу интернет-банкингди колдонууда:

1) башка адамдарга логинди, сыр сөздү жана башка маалыматтарды ачып көрсөтпөөгө тийиш;

2) логинди, сыр сөздү жана башка маалыматтарды кирүү түзмөктөрүндө сактабоо керек (персоналдык компьютер, уюлдук телефон ж. б.) же башка корголбогон алып жүрүүчүлөр;

3) сыр сөздү мезгил-мезгили менен алмаштырып туруу зарыл
Сырсөз айкалышын камтышы керек, 8ден кем эмес белгиден турган тамгалар (чоң жана кичине тамгалар), атайын символдор жана маалыматтар;

4) жеке маалыматтын купуялуулугун камсыз кылууга тийиш (ким экендигин тастыктаган документтеги маалыматтар, электрондук почта жана башка маалыматтар) ;

5) операциялардын тарыхына көз салып, билдирүүлөрдү үзгүлтүксүз текшерип туруу менен эсеп боюнча каталарды же санкцияланбаган операцияларды жүргүзүүгө мүмкүндүк берүү жана санкцияланбаган операциялардын бардык учурлары жөнүндө кызмат көрсөтүүлөр;

б) веб-баракчанын тууралыгын жана коопсуздугун текшерүү зарыл, мында:

- ар кандай онлайн-операцияларды жүргүзүүдөн же жеке операцияларды колдонууда туура маалымат интернет банкингинин веб-баракчасы колдонулуп жаткандыгына ынанууга тийиш. Алдоо максатында ачылган жасалма веб-баракчалардан сак болуу керек;

- Бирдиктүү ресурстарды унифицирөө (URL) бар экендигин текшерип, веб-баракчанын коопсуздугун камсыз кылуу керек "https" менен башталууга тийиш болгон ресурстардын интернет браузеринин абалы корголгон туташуу белгиси менен пайда болушу керек;

- ар дайым түздөн-түз интернет-браузерде кызыкдар интернет барактарын кирет жана башка ишенимсиз барактарга шилтемелер;

- мүмкүн болсо, автоматтык түрдө шифрлөөчү программаны колдонуңуз же электрондук операцияларды жүзөгө ашыруу процессинде берилүүчү маалыматты коддойт;

7) өзүнүн кирүү түзүлүшүн (персоналдык компьютер, мобилдик) коргошу керек телефон ж. б.) уруксатсыз кирүүдөн жана зыяндуу программалардан;

8) электрондук операциялар ишке ашырылып жаткан сайттан чыгып кетүү зарыл, эгерде аппарат кыска мөөнөткө кароосуз калтырылган жана системадан чыгууну унутпаңыз, электрондук операцияларды жүзөгө ашыргандан кийин;

9) интернет-банкинг системасынын коопсуздук саясаты менен таанышуу зарыл:

- интернет-банкинг системасынын шарттары менен жакындан таанышуу зарыл төлөмдөрдү, которууларды, эсепти дебеттөө/кредиттөө жана башка банк ишинин башка шарттары;

- интернет-банкинг системасынын жеке финансылык маалыматтарын киргизүүнүн алдында колдонуу же бөлүштүрүү шарттары менен жакшылап таанышуу керек берилет.

2. Мобилдик банкингди, мобилдик тиркемени колдонууда колдонуучу:

- сырттан келген адамдарга системага өзүнүн өздүк кодун, сыр сөзүн ачыкка чыгарбашы керек аралыкан / аралыктан тейлөө кызматы, электрондук почтанын сыр сөзү, башка маалыматтар, уруксатсыз кирүүгө өбөлгө болушу мүмкүн колдонуучунун атынан алыстан / аралыктан тейлөө;

- сиз мезгил-мезгили менен PIN-кодунузду, мобилдик телефонунуз үчүн колдонулган сыр сөздү өзгөртүп турушуңуз керек;

- бейтааныш адамдарга уюлдук телефонун колдонууга жол бербеш керек;

- уюлдук телефон жоголгон же уурдалган учурда провайдерге токтоосуз кабарлаңыз кызматтар;

- сыр сөз же сыр сөз-кодун камтыган жеке маалыматыңызды жөнөтпөшүңүз керек, электрондук почта, социалдык медиа жана башка электрондук маалымат алмашуу каражаттары аркылуу;

- көзөмөлдөө үчүн операциялардын таржымалы жана отчеттор дайыма текшерилип турушу керек, каталарды же санкцияланбаган операцияларды жасоого жана провайдерге дароо билдирүүгө санкцияланбаган операциялардын бардык учурлары жөнүндө;

- кызмат көрсөтүүчүгө ар кандай жагдайлар болгондо токтоосуз билдирүүгө тийиш, аралыктан иштөө системаларына кирүү коопсуздугуна байланыштуу суроолор.